

**DESETLJEĆIMA JEDAN OD NAJPOPULARNIJIH I NAJČITANIJIH HRVATSKIH PROZAIIKA.
IZA NJEGA JE OPUS OD DESETAK ZBIRKI PRIČA, GOTOVO DVADESET I PET ROMANA,
SCENARIJI ZA FILMOVE I SERIJE, DOBITNIK JE NAJVAŽNIJIH KNIŽEVNIH NAGRADA**

Goran Tribuson

Kada sam ja bio dijete, nije bilo antivaksera, znali su nas čak cijepiti istom iglom koju bi dezinficirali na plameniku

razgovarao Denis Derk

snimila Sandra Šimunović/PIXSELL

Goran Tribuson, rođen u Bjelovaru 1948. godine, već je desetljećima jedan od najpopularnijih i najčitanijih hrvatskih prozaika. Iza njega je priličan opus od desetak zbirk priča, gotovo dvadeset i pet romana te autobiografska tetralogija koja je dijelom i ekranizirana. Dobio je tri nagrade koje nose ime Ksavera Šandora Gjalskog (osim njega, time se može pohvaliti još samo Pavao Pavličić), dobio je godišnju Nazorovu nagradu, a lani i Nagradu grada Zagreba. Dva je puta dobio i Zlatnu arenu na Pulskom filmskom festivalu za scenarij, a veliku popularnost stekao je i kao koscenarist dugovječne televizijske serije "Odmori se, zasluzio si" o obitelji Kosmički. Bio je redoviti profesor na Akademiji dramskih umjetnosti, a od 2008. godine je i redovni član HAZU. Nije član ni Društva hrvatskih književnika ni Hrvatskog društva pisaca pa pred poreznicima ne može dokazati da se bavi pisanjem.

Kako ste preživjeli ovu koronsku klauzuru? Jeste li se cijepili?

Cijepio sam se. Nisam pravio od svega toga veliku dramu. Živilo sam potpuno normalno. Išao sam u grad, i to čak u vrijeme lockdowna. Nabavljao sam hranu, penjao se na Pantovčak iako to nije bilo nimalo ugodno ni spret-

no. Nisam bio ni u kakvoj panici. Naravno, priželjkivao sam da konačno dođe to cijepivo. Nisam antivakser. Ne mislim da nas Bill Gates cijepi radi toga da bi nas putem nekakvih nanokompjutora iskoristio mijenjajući nam genetsku strukturu. To je kod mene prošlo dosta bezbolno, ali zato što sam se čuvalo, nosio masku, izbjegavao javni prijevoz i nisam bio baš u nekim rizičnim situacijama. Da sam dobio COVID, vjerojatno bih se loše proveo jer imam komorbidite. Imao sam problema sa srcem, bivši sam onkološki bolesnik, a tu su i problemi s tlakom. Ništa od toga nije bezazleno, premda sam čitao da je jedan od naših mikrobiologa i virusologa napisao da, kako će reagirati na COVID, ponajviše ovisi o twojoj genetskoj strukturi, a ne o izvanjskim faktorima kao što su to dijabetes ili tlak.

Je li se u vašoj mladosti raspravljalo o cijepivu ili se cijepilo po brzom postupku?

Nije se raspravljalo. Kada sam ja bio dijete, nije bilo antivaksera i bilo je potpuno normalno da se ljudi cijepi. Jest da je tu stajala i jedna podsta autoritarna država kojoj se ljudi nisu suprotstavljali čak ni u slučaju cijepljenja. Sjećam se prvog cijepiva koje smo svi dobili istom iglom. Danas je to nezamislivo. Stajali smo u redu i liječnica ili medicinska sestra je nakon svakog cijepljenja iglu stavila na plamenik sa špiratom i tako je dezinficira-

la. Tada sam prvi put u životu pao u nesvijest, vjerojatno od treme. Cijepili smo se protiv mnogih stvari, a protiv mnogih i nismo, protiv kojih su se kasnije cijepila moja djeca, kao što su to zaušnjaci, hripavac, ospice. Ja sam prebolio ospice, a moja ih je sestra preboljela u jednoj prilično ozbiljnoj formi. Antivaksera nije bilo, a nije bilo ni straha da se tu radi o novitetu koji bi mogao biti sumnjiv i suspektan. Čuo sam da se jedan dio medicinskog osoblja sada ne želi cijepiti jer se boji noviteta. Bilo je u medicini noviteta vrlo opasnih, gotovo smrtonosnih. Sjetite se taladomida, koji je bio namijenjen trudnicama pa su se rađala djeca, patološki slučajevi s deformitetima. Strah prema nečemu što je novo uvijek je razumljiv. Uvijek se bojimo nečega što je novo. Jedino se prvog seksa u životu ne bojimo...

Kako tko?

Ali ga priželjkujemo.

A cijepljenje u vojsci za koje se govori da je takvo da neki ljudi desetljećima nisu zakašljali?

Imao sam tu sreću ili nesreću da u vojski provedem samo dva mjeseca. Otišao sam u vojsku s deformacijom rožnice, koju regularna vojna komisija nije uspjela uočiti pa sam nakon dva mjeseca pušten kući. Kada me prijatelj dovezao u vojsku u Samobor, bio sam ►►

razmjerno pijan jer smo cijeli dan pili. Sjećam se jedino dramatičnog šišanja. Bio sam roker s dugom kosom, a ošišan sam na frtalj centimetra. A kako smo se cijepili, ne znam. Ne vjerujem da postoje vojna cjepliva od kojih ne bih cijeli život zakašljao.

Velite da se bili roker. Ali gdje ste se formirali kao roker?

Oko mene u sobi ima tisuću ploča, i to samo vinila. I nekoliko tisuća kompaktnih ploča. 1962. godine ja sam imao četrnaest godina. To je pubertet, a već i adolescencija i formativno razdoblje. Tada su se pojavili rock-glazbenici u drugim sredinama, ponajviše u angloameričkom prostoru, ali i takozvana britanska invazija. Mi smo imali informaciju o tome. Ipak smo živjeli u društvu koje je bilo jednopartijsko, ali nije postojala ta vrsta diktature da nismo mogli doći do stranih radijskih stranica, pa čak i do stranog tiska. Ne samo da smo to pratili preko Radio Luxemburga i Radio Saarbruckena nego su i u nas postojale emisije kao što je to bila emisija "Po vašem izboru". Čim su se pojavili strani bendovi Beatlesi, Rolling Stones... odmah su se pojavili i naši domaći koji su pjevali covere. I oni su pjevali "I'm free" ili "Yesterday"... To je bilo i vrijeme traperica, dugih kosa, tenisica. Ja se u drugom razredu gimnazije nisam mogao pojaviti s dugom kosom do ramena, ali u četvrtom je ta kosa već bila prilično dugačka. Traperice smo svi mi mali provincijalci kupovali u Zagrebu, u trgovinama koje su se zvali Posrednik. Današnji klinici i ne znaju što je to Posrednik jer za takvim trgovinama više nema potrebe. Tenisice su prvo bile Borovo, ali su se stidljivo počele pojavljivati i strane. Onda su postojali i subotnji izleti u Trst.

Išli ste na njih?

Isao sam, i to radi đubretarca, tenisica, gramofonskih ploča... Nikada zbog nekog, rekao bi moj pokojni otac, pametnog razloga.

Vi tada uopće niste razmišljali o tome da biste postali pisac. Ni ste pisali ljubavne pjesme?

Bavio sam se puno zdravijim poslovima. Trenirao sam rukomet u bjelovarskom Partizanu. Bio sam golman i dogurao sam do druge momčadi. Kada sam krenuo u gimnaziju, počele su me zanimati curice. Onda su iza zatvorenih prozora susjedstva počele fešte. Ja čak u zadaćama iz hrvatskog jezika nisam bio osobit. Imali smo ljude iz razreda koji su u tome briljirali, znali su baratati metaforama, doduše uviđek jednim te istim. Kada smo pisali zadaću, ja sam znao napisati samo: "pala je noć", a ovi su redovito pisali "crna ptica noći raširila je krila nad gradom". I to do besvjести. I svi su dobivali bolje ocjene od mene. Ja i danas kao pisac nisam pejzažist. Nisam čovjek koji sanjari i koji puno opisuje pejzaže. Deskripcija je u mojim knjigama uvijek minimalna. Ako i postoji, uvijek je funkcionalizirana. Nije bilo nikakvih znakova da bih mogao krenuti u te literarne vode. Na faks sam došao s čudnom idejom da će završiti kao srednjoš-

kolski profesor u Bjelovaru, Trojstvu ili Koprivnici.

Ali ipak ste izabrali Filozofski fakultet?

Volio sam književnost. Imao sam sjajnog profesora, zvao se Gregorić i tako je divno predavao da je jedan dio nas zavolio književnost. I sada se često puta pitam kako sam slušajući predavanja mogao zavoljeti baš "Smrt Smail-age Čengića" ili Marulićevu "Juditu". Nekako mi se to čini nestvarno. Ali profesor je bio toliko dobar da sam odlučio studirati književnost. Na fakusu se onda pojave tipovi koji uz to što uče ili uz to što ne uče još i pišu i to sve nekakve moderne stvari. Modernu poeziju, drame apsurga, romane toka svijesti. Sve to na nekakvom postmaturalnom nezrelem nivou. Onda sam i ja, držeći da će se moji roditelji stidjeti i da će me bjelovarska sredina izopćiti, počeo pisati. Dragi Bog me spasio da ništa više od toga nije prisutno i

nitko to više ne može vidjeti, jer sam počeo pisati katastrofalno. I danas ne dopuštam da se knjige iz mog prvog perioda objavljuvaju ponovno tiskaju, jer ih smatram porodom od tmine. Ne volim svojih prvih par knjiga priopovjedaka, onih u kojima sam bio borgesovac. Ne volim ni "Snijeg u Heidelbergu" ni "Ruski rulet". Sve to držim proizvodom kliničke megalomanije.

Znači da ne volite ni one kritičare i teoretičare književnosti koji cijene baš taj vaš period?

Književnih kritičara u nas ima strašno malo. Gotovo da i ne možemo govoriti da postoje kritičari koji kontinuirano prate ono što se događa u hrvatskoj literaturi. Čast izuzecima... Pisci se ne bi trebali uzrujavati z bog recenzija. Ja gotovo sve kritičare dobro poznam i gotovo sam sa svima u dobrim odnosima. Ne mogu reći da ne volim čak i one koji cijene "Snijeg u Heidelbergu"...

Ali kakav odnos imate prema kritičarima koji su i sami pisci? Postoji li tu sukob interesa?

Sukob interesa je kod nas deplasiran. Za poštenog čovjeka uopće ne postoji sukob interesa. Ja sam bio umjetnički savjetnik u HAVC-u i kroz moje ruke su prolazili scenariji filmova koji su trebali biti realizirani. U jednom trenutku se pojavila moja sestra. Zbog sukoba interesa izšao sam iz komisije i napustio pristojan honorar i razmjerno uglednu, ali prilično opasnu funkciju onoga koji dodjeljuje drugima pare, iako sam prilično siguran da bih scenarij svoje sestre ocijenio mnogo strožim kriterijima nego što bih to radio drugima. A pitanje o onima koji pišu i kritike i stvaralačku prozu je pitanje na koje oni trebaju dati odgovor.

Ali i vi ste pisali kritike?

Veoma malo. Književnu kritiku mislim da nisam pisao nikada. U Studentskom listu napisao sam ne-

koliko filmskih kritika i, hvala Bogu, to je nestalo jer su bile grozne. Imam šogora koji je filmolog i ne bih se nikada to usudio pokazati pred njim.

Hvala Bogu da onda nije bilo interneta?

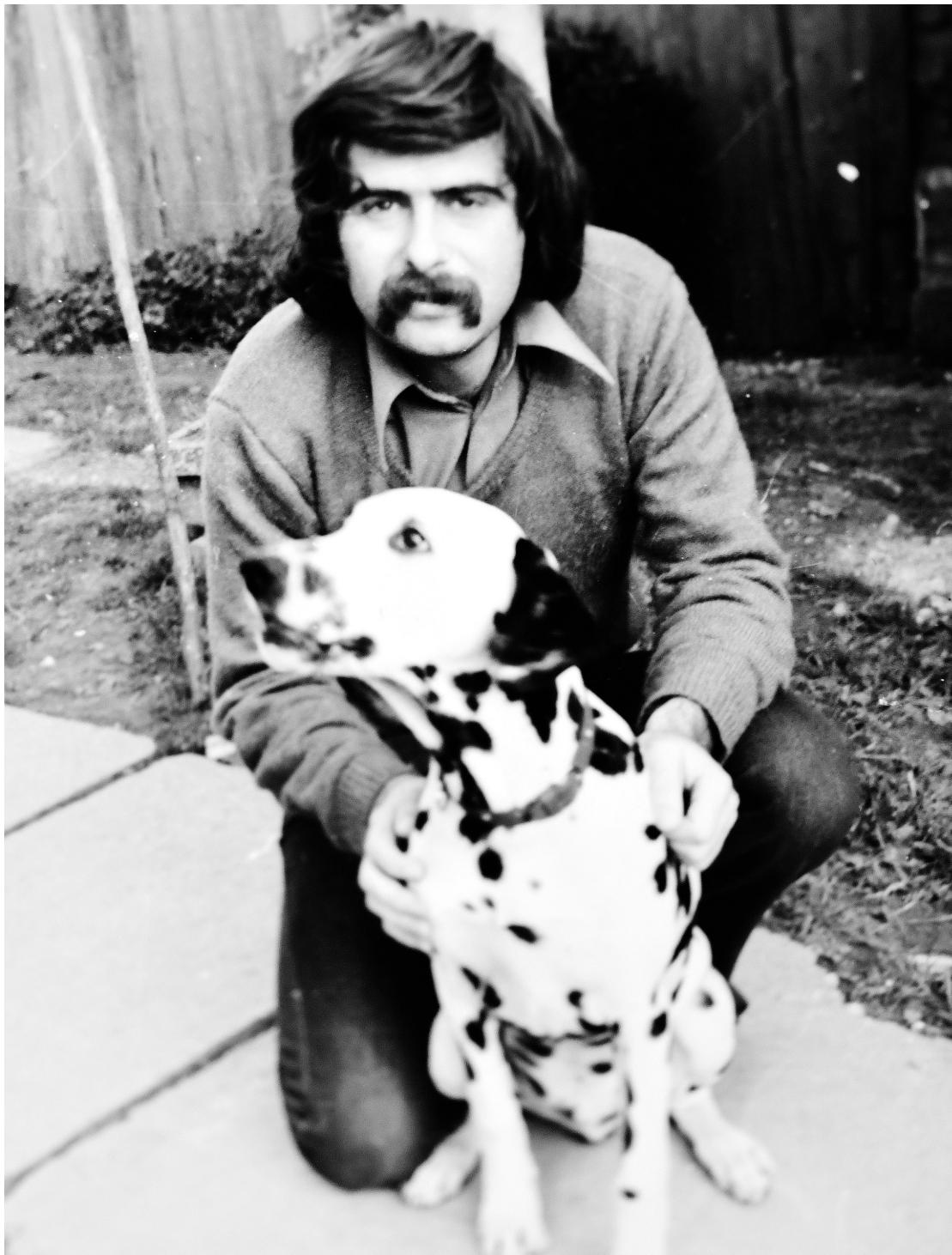
To je zbilja velika sreća. Izbjegavao sam pisati predgovore ljudima, izbjegavao sam voditi književna predstavljanja, a najviše sam izbjegavao to da budem u nekom žiriju, jer je to strašno delikatno. Jedini trenutak u kojem sam pokleknuo bio je rad u HAVC-u i na to sam bio pritjeran raznim okolnostima pa sam se toga prihvatio. Jest da su moje odluke, koje nisu bile samo moje, nego i mog kolege Ognjena Svilčića, bile razlog za ljutnje, a znali su nas i oplesti po novinama. Svi ljudi su pomalo tašti, ali svi smo mi tašti. Kada ne bih imao ni trunke taštine, vjerovatno ne bih ni mogao raditi posao koji radim, dakle ne bih mogao pisati knjige. Moraš držati da je to nešto što vrijedi, jer se ne možeš baviti nečime što ne vrijedi.

Vaša prva objavljenja su vezana za splitski časopis Vidik?

Da. Ali danas časopisa praktički više i nema. A ako ih ima, onda se ne mogu nabaviti u knjižarama, prodaju se pretplatom, a još češće se šalju okolo, a dobar ljudi koji dobiva uplatnice, nikada ih ne plati. Nekada sam znao gotovo sve te časopise, znao sam tko su im urednici, znao sam novosadska Polja, kruševačku Bagdalu, beogradsku Književnost, splitski Vidik, zagrebački Studentski list, Omladinski tjednik... Svuda sam slao svoje tekstove. Tako sam i počeo. Moj prvi metje je pisača mašina i pelir-papir. Znate zašto pelir-papir, koji je najviše nalik Klozet-papiru? Mogli ste složiti osam komada i sedam indiga i onda jako lupati po papiru i tako ste dobili osam primjera. Jedan je ostao vama kao unikat, a ostale ste poslali časopisima i oni su uglavnom propali. Sve dok mi splitski Vidik nije objavio prvu priču, koje isto, Bogu hvala, nema ni u jednoj od mojih knjiga. Jednom mi je Mirko Tomasić, koji je bio u Vidiku, odgovorio pismom na treći ili četvrti pripovijetku koju sam im poslao. "Poštovani kolega Tribuson, na sastanku redakcije odlučili smo da ćemo objaviti vašu pripovijetku. Držimo da ste dobar pisac..." Meni je to bilo draže nego mnoge nagrade koje sam poslije primio jer mi je jedan dobar i ugledan književnik poslao pismo. Odmah sam uzeo novi pelir i krenuo dalje u posao. Ali ta suradnja s časopisima trajala je sve dok na književnom fondu koji se zvao Antun Branko Šimić nisam dobio nagradu za knjigu pripovjedaka. Onda je izašla ta knjiga koja je bila jeftina, ne baš dobro opremljena iako ju je opremao ugledni Marcel Bačić i honorar je bio nešto sasvim sitno, a dobio sam i sto primjera. Donedavno sam još imao toga.

Ali kada je krenuo vaš književni uspjeh? Kada ste napisali prvi bestseler? Je li uspjeh došao s krimi-cima ili prije?

Držim da sam i prije nego što sam počeo pisati krimiće, koji se drže popularističkom literaturom koju čitaju svi, čak i kuharice i radnici, bio na neki način etabliran u onom smislu u kojem si u našem društvu uopće i mogao biti etabliran. Ja sam već prije napisao neke knjige koje su neki cijenili iako sam ih spomenuo kao porod od tmine. Ali mislim da su me počeli prepoznavati kao pisca onog trena kada sam počeo objavljivati kod Zlatku Crnkoviću "Polaganu predaju", koju je on pročitao i rekao da nije Bog zna što, ali je rekao da će je objaviti, nakon toga sam imao rezerviranu jednu knjigu u Hitu. A tamo sam objavio, mislim, osam knjiga, a samo jedna ili dvije su bili krimići. Otada me počinju prepoznavati u cijeloj regiji, jer se danas više ne smije reći u Srbiji, Bosni... To je

Trenirao sam rukomet u bjelovarskom Partizanu. U zadaćama iz hrvatskog nisam bilo osobit, bilo je boljih od mene u razredu

sada regija.

Ili u bivšoj Jugoslaviji?

I to bivšoj, bivšoj Jugoslaviji. Moraš to strogo naglasiti. Tada su moje knjige izlazile u 10.000 primjeraka. Tu nakladu nisam dosegao sve dok se nije pojavilo ono ludilo prodaje knjige na kioscima. Onda su moju "Povijest pornografije" tiskali u 70.000 primjeraka. Ljudi su čekali preko noći da kupe knjige iako mi uopće nije jasno radi čega. Radi čega čekaš pred kioskom da kupiš knjigu koju nećeš pročitati? Tada sam prvi put u životu zaradio lov u koje sam kupio Kangooa, iako sam nešto sitno morao nadodati. Mislim da je Hit razdjelnica između mladog i problematičnog Tribusona i uvjetno rečeno etabliраног piscu nekakve žanrovske proze, krimića. To su bili romani koji su bili prepoznatljivi, sa zanimljivim likovima i jasnom fabulom, koje su mogli čitati svi. Nikada nisam napisao nekakav pravi hermetičan roman, osim možda "Sanatorij", koji je bio zadnja knjiga izašla u Hitu, ali je bio tako napisan jer je proizašao iz moje konfuzije koja me pratila svih ovih ratnih godina.

Kada o vama pišu povjesničari književnosti, često se koriste riječi trivijalno i bulevarsko, a usporeduju vas i s Marijom Jurić Zagorkom. Smeta li vam to?

Ne smeta mi. Neki me put čudi. Neki se put koriste atributi koji jednostavno ne stote ili su smiješni, ali držim to književno-kritičkim poslom. Oni su na neki način svijet za sebe. Oni na taj način stvaraju ladjice u kojima se razmještaju žanrovi, pisci, razdoblja i godine i ja sam prema tome ravnodušan. Naravno da mi je draga kada dobijem dobru kritiku. Ali tu je i feedback s ulice. Rekla mi je jedna žena: "Oprostite, gospodine Tribuson, znam da niste rock-zvijezda, da vas ne zaustavljaju na ulici, ali htjela sam vam reći da mi doma rado čitamo vaše knjige." To je poхvala koja je najvrednija jer pišemo radi ljudi, što ne bi trebalo vrijedati kritičare, jer i kritičari pišu radi nas. I mene veseli ovaj intervju jer je on u mojoj službi, čini me trunku popularnijim. Na moru mi se dogodilo da mi je jedna prodavačica došla i rekla: "Na televiziji sam vas gledala, a u bolnici sam čitala vaš roman i dopalo mi se kako tretirate nas prodavače." Uopće se ne sjećam da imam roman u kojem bi bilo govora o prodavačima, ali vjerojatno je ona pronašla nešto rubno, marginalno po čemu me prepoznaš kao čovjeka koji voli prodavače, tj. prodavačice. A ja sam rekao: "OK, ja jako volim prodavačice, one su mi važnije od akademika i znanstvenika."

Dosta prijevoda imate u Sloveniji?

To je zasluga moja draga priateljica Đurđa Strsoglave koja je prevela moje tri knjige. Treća je ova najveća, "Zgodovina pornografije". Ona je doktorirala na Pavličiću, a ne na Tribusonu, što je jedan poen za njega. Ali mislim da imam više prijevoda u Nizozemskoj.

Ito u glavnom krimiću. Jeste li vi kralj krimića u Nizozemskoj?

Imam pet knjiga. Kralj krimića još uvek nisam, to su Nordijci koje ja baš ne volim. Ja sam tamo vjerojatno rubni pisac. Znam to jer nisam osobito čitan i ne prodajem puno knjiga. Nizozemaca ima deset milijuna, a moje su naklade čak i nešto manje nego ovdje. U Parizu mi je prevedeno "Potonulo groblje" i prevoditelj koji je Francuz sada je preveo "Drugu stranu zaljeva" i pokušava je prodati.

Što mislite o tezi da ste preteča skandinavskog kriminalističkog vala?

Mislim da je to rekao netko tko ne pozna skandinavski krimić. Svaká čast piscima koji se zovu Sjöwall i Wahlöö. Oni su bili bračni par ili partneri. Napisali su krasne romane o Martinu Becku koji su veoma slični mojim romanima, a napisali su ih puno prije mene. Nalik su pomalo i

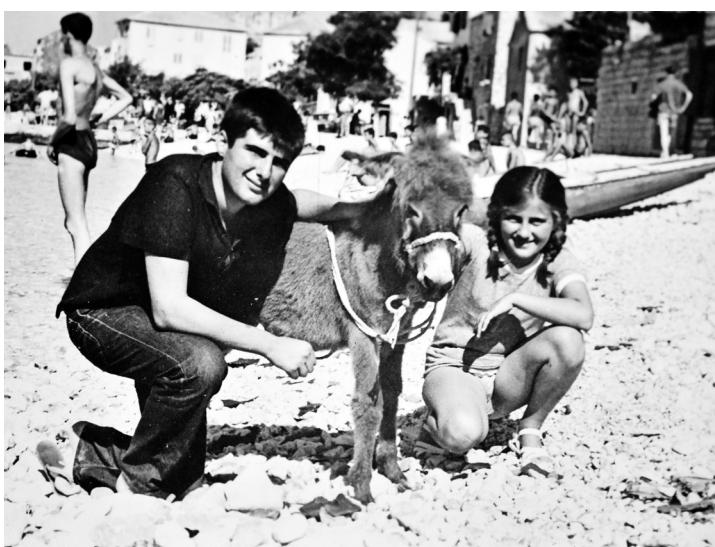
Tezu da sam ja preteča skandinavskog kriminalističkog vala očito je izrekao netko tko ne pozna skandinavski krimić

ŽIVOTNI INTERVJU

PRIVATNA ARHIVA

Goran Tribuson rođen je u Bjelovaru 1948. godine, tamo je proveo djetinjstvo i školske dane

PRIVATNA ARHIVA

S sestrom Snježanom, hrvatskom redateljicom i scenaristicom, na ljetovanju

PRIVATNA ARHIVA

S Antunom Vujićem i Ivanom Kožarićem

angloameričkim romanima. Meni je nezamislivo pisati roman koji bi bio napisan iz vizure sveznajućeg pripovjedača kao što to rade Nordijci. Mi svi kada pišemo romane uzimamo perspektivu nepouzdano pripovjedača. Priljubite se uz istražitelja, najčešće uz istražitelja, a mnogo rjeđe uz žrtvu i iz njegove vizure pratite događaje. I to zbog toga jer je ta vizura zagonetna i nepouzdana. Kada je zagonetna, onda intrigira i čitatelja jer i čitatelj želi biti detektiv. Krimić se piše neprekidno u toj igri u kojoj sudjeluju i istražitelj i čitatelj koji misli da je skušio o čemu se tu radi. Najbolji završetak krimića je onaj u kojem čitatelj kaže: "Prešao me je, kako se toga nisam dosjetio." Dakle, razumio je mehanizam zločina, nazirao je tko je zločinac, ali mu je žao što nije pogodio. Nordijci pišu iz božanske perspektive, iz perspektive sveznajućeg pripovjedača, dakle onog koji zna tajne svih likova, budućnost i prošlost zbijanja. Kada koristite tu vizuru, onda se pitate zašto odmah ne kaže sve, jer iz te božanske perspektive nema tajne. Sve je očigledno i vidljivo. Naravno, ne želim umanjiti senzacionalni uspjeh nordijskih pisaca. Oni su sbilja preplavili europsko, a vjerojatno i svjetsko tržište, ekranizirani su i sve ovo što sam ja rekao najbolje je da čitatelj nesklon meni protumači kao neku vrstу zavisti.

Spomenuli se Pavla Pavličića. Koliko su vaše književne karijere usporedive?

Često nas poistovjećuju. Dogodilo se da meni dođe netko da mu potpiše Pavličićevu knjigu i obratno. To su vizualne zabune. Inače smo odlični prijatelji. Često razgovaramo o romanima, ali koristeći način kakav koriste zanatlije. Ne pričamo ni o kakvoj književnoj metafizici, nego kako napraviti dobar lik, funkcioniра li roman dobro, ne bi li kraj bio bolji... Razgovaramo o tehničkim stvarima. Po nekom čudu obojica imamo dva ista omiljena pisca. To su Karel Čapek i Graham Greene. Razgovaramo o svemu onome o čemu razgovaraju dva automehaničara kada dignu poklopac motora.

Ne volite mistificirati književnost?

Ne. Dopushtam to svima drugima koji se bave književnošću, dakle onima koji pišu o književnosti, ali ja je nisam nikada mistificirao.

Kada već spominjemo mistifikaciju, koliko je vaša zadnja knjiga, poetični roman "Vilinska priča" u kojem se spominje Lorelei iskorak u vašem opusu?

Ono što je intimno o sebi mislim, to vam neću reći. To pisci uvek čuvaju za sebe. U toj knjizi ima nekakve poezije, ali ne mislim da je to mistificiranje romana. I roman može biti veoma poetičan. I ja imam mjesta koja su patetična i dirljiva, kao što je to smrt Sonje, nesreća koju je doživio njemački dekorater ili groblje bezimenih.

Čini se da taj roman ima sentimentalnih elemenata kao i "Otac

od bronce"?

Možda sa starošću postajem sentimentalista. Ne mogu to objasniti. Ni prije nisam bio nešto osobito surov prema junacima. U moje četiri isповjedne knjige o djetinjstvu, u tim pseudoautobiografijama ja pišem o stvarima koje su se tako dogodile, ali i onima koje su se mogle tako dogoditi i u njima ima neke poezije. Uvijek se trudim da ironijom prigušim i patetiku i poeziju. Sve ono što strši. Kada bi netko tražio ključni književni postupak Gorana Tribusona, onda bi to moralno biti ironija. Ja se prema svemu odnosim na nekakav ironičan način. U jednom intervjuu sam rekao da sam to zavolio u filmovima Johna Forda. On napravi strašno patetičnu situaciju, a onda je razbijje humornom situacijom. A sasvim sam siguran da nema Fordova filmskog postupka koji ne bi bilo dobro naslijedovati i u knjizi. Ako su mi Čapek i Greene najdraži pisci, onda mi je John Ford najdraži režiser.

U autobiografskim knjigama pisali o svojoj bjelovarskoj obitelji. Ocu, majci, sestri. Ali niste pisali o svojoj ženi, sinovima?

Tu nema nostalгије. Temeljno obilježje tih mojih autobiografskih knjiga je nostalгијa. Ne mogu pisati o sadašnjosti kao da je ona prošlost. Nemam tu poziciju koju bih mogao koristiti. Ni moja se obitelj nije pobunila zbog toga što nema nje. Svi mi imamo zapravo dvije obitelji. Obitelj u kojoj smo bili djeca i obitelj u kojoj smo roditelji.

Vi ste iz klesarske obitelji, a groblja su uvijek vezana uz kršćanske rituale. Jeste li prošli kršćansku inicijaciju?

Ne. Apsolutno ništa. Roditelji su bili, glupo mi je reći agnosti, jer nitko ne zna što to znači, ali nisu bili praktični vjernici. Rođen sam 1948. kada je prema njima mogla postojati čak i određena podozrivost da me krste. Ja sam pročitao Bibliju i razumijem se u teologiju. Znam što je Isus, znam cijelu tu povijest. Ali i na ovom popisu stanovništva reći će da nisam vjernik. Oni stalno barataju da je osamdeset posto katolika, što je krajnje dvojbeno. Što znači biti katolič? Možete li biti katolik i tući ženu? Možete li biti katolik, a ne okrenuti se prema nekomu tko je u nevolji? Ima krasna Borgesova priča o hereticima u kojoj se spominje Ivan Panonac. Priča o dva heretika koji su se ideološki borili jedan protiv drugoga i obojica su loše završili. Došli su pred Boga i Bog, tvrdi Borges, nije pokazao interes za razlike u vjeri.

Dobili ste i dvije Zlatne arene za scenarij. Jeste li posustali što se filma tice?

Scenarij ne mogu pisati ako ne dođe režiser i veli mi: "Idemo kod producenta, pa ćemo sklopiti ugovor pa ćeš pisati scenarij onako kako ja hoću." Kada pišete scenarij, morate ga pisati uslužno i samozatajno. Nitko mi nije došao i rekao: "Hajdemo ekranizirati tvoj roman ili pisati izvorni scenarij." Morate biti bedasti i pisati scenarij bez backgrounda, jer ćete ga pisati ni za koga. I ovako je

mala šansa da će puno vašeg autorsva ostati unutra. Kada režiser uzme scenarij nakon vaših šest verzija, popravi ga on, pa ga popravi njegov prijatelj, pa nađe tipa koji razumije govor današnje mladeži, a na kraju sve to pogleda i režiserova supruga pa i ona ima neke primjedbe. Mislim da je Márquez rekao da je bio u kinu pogledati film snimljen po njegovu scenariju pa mu se učinilo da je profulao kino i došao na krivo mjesto. To se dogodilo i meni osim u filmu koji sam radio sa sestrom, premda me i ona tjerala da nešto mijenjam. Kada vas i mlada sestra smije natjerati da mijenjate stvari u scenariju, vidite da je scenarist jedva nešto manje važan od onoga koji drži klape.

Zašto onda niste postali redatelj?

Možda sam mogao, ali redatelji moraju završiti Akademiju na kojoj sam i predavao. Bio sam dijete koje je odraslo u bjelovarskim kinematografima koji su se zvali Gorica i Partizan. Vidio sam sve moguće vesterne i ljubavne filmove. Poslije sam u Kinoteci video gotovo sve cikluse starih filmova. Imao sam znanje dobrog filma. Ponekad mi je i drago da nisam postao režiser jer sam na setu video da su tu stvari grozomorno zapetljane. Svi vam filmovi počinju tako da redatelj i cijela ekipa razmišljaju o idealnim okolnostima, a kako vrijeme protječe, svi žele da snimanje što prije završi.

Imate li smisla za rad s kolektivom ili volite samotnjacke poslove?

Generalno mnogi ljudi kažu da uopće nemam smisla za kolektiv, pogotovo kada se radi o autorskom poslu. I inače bježim od velike količine ljudi. Radio sam sa sestrom seriju koja je bila prilično uspješna, ali mi nismo bili Ilij i Petrov. Svaki je pisao svoje, a napisali smo više od sedamdeset nastavaka.

Uvašoj sobi ima više ploča i CD-a nego knjiga. Jeste li poželjeli biti glazbenik?

To jesam, ali za to morate imati neke prepostavke. Morate imati sluha, muzičku kulturu. Moj pradjed je Furlan koji je došao iz Italije i Tribusoni su muzikalni. Moj stric je svirao klarinet s Miljenkom Prohaskom. Kada je mlađ umro, u sobi moje bake visio je njegov klarinet i baka je govorila da je stric bio džezi. Umro je 1956. i tada se gotovo nije ni smjelo biti džezi. Kada sam radio scenarij za film Zrinka Ogresta, u Puli je bila nekakva svečanost. Tamo se pojavio Miljenko Prohaska i pitao me tko mi je bio Boris Tribuson koji je s njim svirao u džezi-kvartetu. Zamalo sam mu pao u naručje i izljubio ga. Stric je i u knjizi "Džezi u Hrvatskoj" koju sam poklonio svojim blizancima. Obojica sviraju. Stjepan radi glazbu, Milan ima bend u kojem svira bubnjeve. Ja sam čak šezdesetih potpuno suvišno nabavio gitaru. Nisam nikada naučio nijedan akord. Nisam imao ni smisla za ritam.

Je li vaša strast prema koncertima povezana s vašom strastti prema putovanjima ili putujete

da biste išli na koncerте?

Na koncerte ozbiljne glazbe ne idem, nažalost, a trebao bih ići. Koncerti na koje idem su oni na koje se nosi rezervna garderoba. Ne idete u Lisinski s rezervnom garderobom. Ali kada idete u Imst na granicu Austrije, Švicarske i Italije, gdje sviraju Rolling Stonesi pod prołomom oblaka i gdje je blato do koljena, imate rezervnu odjeću od cipela do kabanica. Obišao sam čitav niz tih koncerta. No Nicika Cavea sam gledao u prekrasnom Konzerthausu u Beču dva puta, kao i Boba Dylana. Imam svojih pet-šest favorita koje volim otici pogledati ako su bliže od tisuću kilometara. Uspio sam ih sve vidjeti osim Toma Waitsa. On je čudan tip koji u Europu dolazi

veoma rijetko. Nisam video Beatlese koji su se raspali u trenutku kada još nisam imao love...

Jedna nagrada iz Beograda vam je pomogla da kupite kartu za Rolling Stonese?

To je bila nagrada za najboljeg mladog pisca do 27 godina. Bio sam očajan jer sam prilično veliku nagradu od oko 800.000 dinara morao podijeliti sa slovenskim pjesnikom. Ta lova mi je omogućila da vidim koncert Rolling Stonesa u Zagrebu. To su bila ona čuvena dva koncerta u lipnju 1976. Vraćao sam se noćnim brzovlakom, kako bi rekao Tomislav Ladan, iz Beograda u Zagreb i u sedam sati ujutro sam sjeo na bankinu ispred

Muzikalije u Ilici, pazio na tramvaj, i čekao osam sati kako bih kupio dvije karte, za sebe i curu. Tako sam video prvi zagrebački koncert Rolling Stonesa, onda i drugi, a više ih nije ni bilo. Zadnji put sam ih gledao u Spielbergu prije tri-četiri godine. Bilo je užasno blato. Hodao sam po blatu i pao u njega. To da vam se dogodi da padnete u blato na koncertu Rolling Stonesa, i to ne na kraju, nego na početku koncerta... Bio bih možda i nepravedan kada bih rekao da su mi se zbog toga pomalo i zamjerili. Ako sam i zamjerio, nakon nekog vremena sam im oprostio. Podijelili su tamo sto milijuna dolara, a mi smo bili u blatu do gležnja. Na zagrebačkom koncertu Stonesa 1998. imao

sam priliku, na poziv kuće Dallas, upoznati Stonese na tzv. Meet and Greet Ballu. Začudo, sa svima sam se uspio rukovati osim s Charliejem Wattsom. Iako pomalo ekscentrik, koji skuplja rasne konje i skupe automobile, nekako je bio najviše nalik nama običnim ljudima. Daleko od rokerskog ludila, decenijama u braču s jednom ženom, nesklon dugim turnejama, ljubitelj jazza. Jednom je Jagger rekao kako za sudbinu Rolling Stonesa nisu važni ni on ni Keith Richards, nego upravo Watts jer je on amalgam, neka vrst omekšivača između te dvije snažne naravi kakve su Jagger i Richards. Sada je otiašao i pitam se imaju li nakon toga Stonesi još ikakvog smisla. Hoće li stati i otići, kako bi patetični rekli, u slavu ili će trajati i osipati se čekajući tko će umrijeti sljedeći. Što se mene tiče, ne bih više volio gledati Rolling Stonese bez njihova bubnjara, koji je odavno namjeravao otici, a na koncu je ostao do smrti.

Vama nije izmaknula ni nagrada Sedam sekretara SKOJ-a?

To su svi dobili. Pogotovo zagrebački dečki koji su se nečim bavili. I bendovi i književnici, moja sestra, Pero Kvesić... Ja sam imao tu sreću da sam je dobio dok je još bila lova. Poslije je bila samo plaketa. Toliko ljudi ju je dobilo da više nisu imali love. To je nagrada koja mi je veoma draga. Dobio sam je u godinama kada sam bio mlađ i kada sam se veselio nagradama. Što si stariji, sve se više veseliš lovi, a ne nagradama, što je ružno.

Ali dobivali ste i nagrade na Večernjakovu natječaju za kratku priču?

Dobio sam sve tri nagrade i izgubio sam interes. Odavno već nisam napisao priču. Ne znam što to znači napisati priču od pet kartica. A pogotovo ne znam što to znači napisati dobru priču od pet kartica, jer priča mora imati nekakvu svoju strukturu novelete. Ne možete to napraviti kao nekakvu neutralnu bilješku o nekome ili nečemu. Ona mora imati nekakvu unutarnju zakonitost, a ja si utvaram da to znam napraviti kod romana. Kod priče više ne znam. Kod prije je to teže. Strašno je teško napraviti kroki. Akvarel smijete raditi dok je papir vlažan, ali poslije ne. Tako i ovo. Kratka priča je jedna od tih kratkih formi koje traže majstora pisca. Karel Čapek je jedan od tih. Obično mu pridružuju Maupassanta, pa i Borgesa. Ne znam zbog čega Borges nikada nije napisao roman, valjda zbog svog slijepila. U jednom tekstu je napisao da mu je veoma teško bez vida kontrolirati veliku strukturu.

Imate li problem da vas, kada krenete pisati kraću formu, pisanje odvuci u dulje forme?

To je velika šansa. Zoki Maljković je htio napraviti retrobiblioteku, u kojoj bi bile knjige koje se više ne mogu nabaviti u knjižarama. Dogovorili smo se da ćemo napraviti "Zvijezdu kabare" za koju sam dobio Krležinu nagradu. Ona ima tri vrlo velike priče i tri vrlo kratke priče. Rekao sam da ću za novo izdanje napisati jednu veliku i jednu malu priču, da imamo u knjizi i nešto novo. Onda sam počeo pisati priču o brodu na Dunavu i bečkom groblju bezimenih koje me fascinira otkako sam doznao za njega. Uz to groblje je bila i gostonica koja je bila vrlo visokoplascirana u Beču, a imala je samo četiri jela. Dolazili su tamo vrlo ugledni ljudi, pa i Peter Handke. Kada sam počeo pisati novu priču o riječnom kruzeru i tom groblju, to se otelo. Trebalо je imati šezdeset stranica, a ispalо je više od tristo i više se nije moglo krišom ugurati u "Zvijezdu kabare". Postalo je samostalna cjelina. Sva je prilika da bi mi se to moglo dogoditi i kod kratkih priča. Da se ne uspoređujem s jednim velikim genijem, ali isto se događalo i kod Thomasa Manna. On je sve započinjao kao kratke priče pa su onda izašle knjige od osam, devet stotina ili čak tisuću stranica. I "Čarobni brijege" je počeo kao kratka priča pa je ispašao ogromna knjižurina. ■

Glazba je Tribusonova velika strast.
I danas ide na koncerete, a doma ima više ploča nego knjiga

Kada si mlad, veseliš se nagradama, a što si stariji, sve se više veseliš lovi. Prvi novac od nagrade potrošio sam na koncert Rolling Stonesa